

Razstava »**Kdo je tebi Reihl Kir**« na raziskovalno-dokumentarni način predstavlja življenje Josipa Reihl Kira, Slavonca, čigar starši – slavonski Nemeč in Hrvatice – so bili partizanski prvoborci druge svetovne vojne, profesionalnega policista, načelnika Policijske uprave v Osijeku na Hrvaškem, ki je bil ubit 1. julija 1991 v okolici Osijeka.

Med poznavalci prevladuje mnenje, da je bil ena prvih žrtev med-etnične vojne, ki je kmalu zatem zaobjela vso (nekdanjo skupno državo) Jugoslavijo, likvidiran pa je bil zaradi svojih pacifističnih prepričanj in večmesečnih naporov da – v času najhujše vojne propagande – pomiri sprte strani, tako srbsko kot hrvaško. Z veliko mero vztrajnosti, z osebnim prizadevanjem ter iskrenostjo je skušal svoje sogovornike in sodržavljane na obeh straneh umiriti, zresniti in odvrniti od neposrednih sovražnih delovanj, kar mu je pogosto uspelo. Dobesedno je hodil od ene do druge barikade, srbske ali hrvaške, z rokami razpirajoč svoj jopič, kažoč da je neoborožen, edini med oboroženimi verujoč v človeško viteštvo.

»In res, 'navadni' ljudje, Slavonci, Baranjski in Sremci, ki se jih je bližajoča se vojna najbolj dotikala, so mu verjeli. In so spuščali že dvignjene kalašnikovke, čakali njegove mirovne napore z upanjem, da se to nacionalno in nacionalistično vrzel še lahko razreši s pogovorom. Reihl Kir je govoril, njegovo orožje so bile besede.

To so prav tako dobro razumeli tudi v Zagrebu in Beogradu, kjer so bile Kirove besede pravilno dojete kot grožnja načrtovani vojni. Še en Kir, so si misli, in vojna bo splavala po vodi – nič od delitev, ropanja, uničevanja in hudodelstev vsake vrste. Smrt Reihl Kira je tako odjeknila kot strašni tresk vrat, do tega trenutka še odprtim miru ali vsaj upanju, da bi ga lahko ohranili. Po tem umoru, načrtovanem in pričakovanem (tudi s strani samega Kira) so se lahko zgodili tudi vsi drugi umori, lahko se je začelo z vojno in z uničevanjem tudi drugih življenj brez bojazni, da se bo še kdo spustil v tovrstne mirovniške napore.

Zakaj in na kakšen način se je ta umor zgodil, kdo je bil neposredni krivec in s katerim orožjem je bil umor izveden je bil predmet novinarskih in sodnih raziskav. Kakšne so bile posledice te smrti za več kot dvajset milijonov ljudi, dotedanjih Jugoslovanov, je znano. Razstava pa prikazuje, kdo je bil Reihl Kir intimno, ali je bil podoben nam, ki si nismo upali dati svoja življenja za obrambo izgubljenega. Kaj ga je gnalo? Kakšna je ta vera, kakšna je ta strast za bližnjega, ki nekoga tako žene naprej tudi takrat, ko zre nasilni smrti v oči? Odgovore na ta vprašanja smo iskali v pogovorih s soprogo Jadranko Reihl Kir ter prijatelji in kolegi, ki so Josipa dobro poznali, kot tudi novinarji, ki so o njem pisali, in ki so v zadnjih dveh desetletjih poskušali tudi sami razumeti, kaj se nam je, vsem skupaj, pravzaprav zgodilo.«

(Iz uvodnega teksta Tanje Simić Berclaz, avtorice razstave, v katalogu razstave)

